

se drže na nogama, a nemogu se upotrijebiti za potrebite poljske radnje, koje se obično moraju odgoditi kad je već zeman na izmaku da se blago uzmnogne uporabiti sa mladom travom.

Napram ovakvom stanju stvari, prikaziva se od neizbježive potrebe uzrastati da se poveća i poboljša proizvod krmnih bilina, o kojima visi, većim dielom, gospodarsko-poljodjelska budućnost raznih predjela a osobito zagorja pokrajine.

Za to treba racionalno postupati sa obstojećim naravnim livadama, podignuti umjetnih livada, bilo samostalnih bilo u izmjeni sa poljodjelskim gojenjem krmnih bilina, poboljšati naše pašnjake i urediti njihovu uporabu, a napokon dati našem šumarstvu onaj razvitak i onaj smjer što no zahtjevaju poljodjelske potrebe.

Što se naravnih livada tiče nemogu s' manje a da ne iztaknem da one zahtjevaju bolje postupanje i racionalnije, pa baš česta branjanja u pramaljeće, redovito jesensko gojenje, sijanje prikladnih smjesa livadnih trava, a htjeo bi reći ponajviše, neki obzir u obavljanju paše, koja, kako se čini, oslabi biljke, kvari grudu trave, te stoga onemoguću onaj proizvod što bi se mogo dobiti, nastojeć taman da se prištedi podanak livadnih trava odmah iza kositbe od gazenja životinja velikih i malih, čija je šteta pak tim veća ako je tlo vlažno kako je slučaj kod većine naših naravnih livada.

Što se tiče umjetnih livada, treba svakako njima dati što moguću veći razvitak, jer su one veoma uspješno sredstvo za povećanje krmnih bilina, a za to ne fali prikladnih bilina. Za moje obavjestno putovanje u pokrajini imao sam prilike da se osvjedočim da ljekarica uspjeva posve dobro, ako je samo zemlja duboka i ako je dobro priredjena, tako da daje 2—5 kositba na godinu izvrstne krme. Ljekarica je bez dvojbe najznaменitija krmna bilina za Dalmaciju, pošto zbog njezinog dubokog korjena, odoli dobro suši, te se razvija prilično krepko u raznim zemljama ako su samo duboko izradjene. Iza ljekarice krmna bilina koja se može uzeti u obzir jest bezdvojbe *vučac* koja je i trajna bilina. Pošto ona ima jako vretence, koje brzo odrveni i tjera puno vlasatih žila, čvrsto raztvora i okoristi se sa zemljanim česticama i sa kamenjem, tako da može posve dobro odoliti suši; i zbilja ona uspjeva bolje od ljekarice u zemlji lahkoj, vapnenastoj, mršavoj i kiselastoj, kao u onima sa malim steraljem mehkote, i ako je pržinast, premda, kako je naravno, uspjeva bolje u zemlji dobro izkrčenoj i pognojenoj, u kojoj može dati dvie dobre kositbe i potrajati 5—10 godina dana u dobroj rodnosti. Za zemlje čvrste, ilovaste za žitarice, i u položajima vrućim i suhim, može biti od izvrstne zaslage sula, koja je jedna vrst vučca i kao ova trajna bilina, koja se ipak drži dvie ili tri godine pa se poslje posije pše-